

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2006/96
Karar Sayısı : 2008/65
Karar Günü : 28.2.2008
R.G. Tarih-Sayı :10.04.2008-26843

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: İstanbul 10. İcra Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 9.6.1932 günlü, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 31.5.2005 günlü 5358 sayılı Yasa ile değiştirilen 340. maddesinin Anayasa'nın 2., 10., 11., 13. ve 38. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

İcra Dairesinde kararlaştırılan borcun ilk taksidinin ödenmemesi üzerine borçlunun cezalandırılması istemiyle açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 31.5.2005 günlü, 5358 sayılı Yasa ile değiştirilen 340. maddesi şöyledir:

"111 inci madde mucibince veya alacaklının muvafakati ile icra dairesinde kararlaştırılan borcu ödeme şartını, makbul bir sebep olmaksızın ihlal eden borçlunun, alacaklının şikayeti üzerine, üç aya kadar tazyik hapsine karar verilir. Hapsin tatbikine başlandıktan sonra borçlu borcun tamamını veya o tarihe kadar icra veznesine yatırmak zorunda olduğu meblağı öderse tahliye edilir; ödemelerini tekrar keserse, hakkında tazyik hapsine yeniden karar verilir. Ancak, bir borçtan dolayı tazyik hapsinin süresi üç ayı geçemez."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararında, Anayasa'nın 2., 10., 11., 13. ve 38. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Tülay TUĞCU, Haşim KILIÇ, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Mustafa YILDIRIM, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün katılımlarıyla 27.6.2006 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu Yasa kuralı, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Başvuru kararında, borçludan alacağını rızasıyla alamayan alacaklının alacağını cebri icra yolunu kullanarak tahsil etme olanağına sahip olduğu, özel hukuktan doğan alacakla ilgili olaylarda tarafların birbirlerinin ödeme gücünü bilebilecek durumda oldukları ve basiretli tüccar öngörüsüyle hareket etmeleri gerektiği, ödeme sözleşmesindeki taksitle ödeme yükümlülüğünü yerine getirmeyen borçlunun ayrıca cezalandırılmasının evrensel hukuk kurallarıyla bağdaşmadığı, ödeme sözleşmesi yükümlülüğünün yerine getirilmemesiyle ihlâl edilen değer toplumsal değil bireysel olduğu, bu düzenlemenin cezalandırmanın temel ilke ve esaslarına uygun olmadığı, tazyik hapsinin suç sayılan eylem, verilecek cezanın türü, süresi ve miktarını belirlemede takdir yetkisi gibi konular yönünden ceza hukukunun genel ilkelerine aykırı olduğu, diğer cezaların ertelenebildiği ve seçenek yaptırımlara çevrilebildiği halde, tazyik hapsi cezasında bu durumlar geçerli olmadığından Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırılık oluşturduğu, Devletin toplum düzenini sağlamak için ceza verme yetkisini istediği biçim ve kapsamda kullanamayacağı, hak ve özgürlüklerin demokratik toplum gereklerine aykırı olarak sınırlandırılmayacağı, çağdaş ceza hukukunda failin kişilik özelliklerinin de dikkate alınarak seçimlik cezaların ve güvenlik önlemlerinin uygulandığı, her sanık için doksan güne kadar tazyik hapsi öngörülmesinin hakim takdir yetkisini sınırlandırdığı, bu nedenlerle kuralın Anayasa'nın 2., 10., 11., 13. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu kurala göre, İcra ve İflas Kanunu'nun 111. maddesi uyarınca veya alacaklının muvafakati ile icra dairesinde kararlaştırılan borcu ödeme şartını, makbul bir sebep olmaksızın ihlal eden borçlu hakkında alacaklının şikâyeti üzerine, üç aya kadar tazyik hapsine karar verilebilecek, tazyik hapsinin uygulanmasından sonra borçlu borcun tamamını veya o tarihe kadar icra veznesine yatırmak zorunda olduğu meblağı öderse tahliye edilebilecek, ödemelerini tekrar keserse, hakkında tazyik hapsine yeniden karar verilebilecektir. Ancak, bir borçtan dolayı tazyik hapsinin süresi üç ayı geçemeyecektir.

İcra ve İflas Kanunu'nun 340. maddesinde öngörülen ilk durumda, satış talebinden evvel borçlu tarafından borcun ödenme biçimine ilişkin olarak yollamada bulunulan aynı Yasa'nın 111. maddesine göre, icra takibi sırasında, yeterli mal haczedilip satış talebinden önce borcun dörtte birinden az olmamak üzere birinci taksidinin peşin olarak ve kalan miktarının da muntazam aralıklarla en çok üç ayda üç taksit halinde borçlu tarafından ödenebilmesi imkânı bulunmaktadır. Bu taahhüt, borçlunun tek taraflı olarak Yasa'dan doğan taksitle ödeme hakkını kullanmasıdır. İkinci durumda ise alacaklının muvafakati ile icra dairesinde borcun ödenmesinin kararlaştırılması, alacaklı ve borçlunun icra memurunun huzurunda takibe konu borcun ödenme şeklinin belirlenmesidir.

Anayasa'nın 10. maddesinin birinci fıkrasında herkesin, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşit olduğu belirtilmiştir.

Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilen eşitlik ilkesi ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmektedir. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalarca aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere yasalar karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı

kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Durum ve konumlardaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları gerekli kılabilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi çiğnenmiş olmaz. Nitelikleri ve durumları özdeş olanlar için yasalarla değişik kurallar konulamaz.

İtiraza konu yasa kuralıyla, tazyik hapsini gerektiren eylemde bulunan kişinin kendi iradesiyle oluşan yükümlülüğünden caymaması ve borcun zamanında ödenmesinin sağlanması amacı güdülmektedir. Kuralda yaptırım öngörülen eylemi işleyen kişilerle, ceza yargılamasının konusunu oluşturan diğer suçları işleyen kişiler farklı konumda bulunduklarından Anayasa'nın eşitlik ilkesine aykırılıktan söz edilemez.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 10. maddesine aykırı değildir.

Anayasa'nın 38. maddesinin sekizinci fıkrasında hiç kimsenin yalnızca sözleşmeden kaynaklanan bir yükümlülüğü yerine getirmemesinden dolayı özgürlüğünden alıkonulamayacağı belirtilmiştir.

İtiraz konusu kuralda düzenlenen yaptırım Anayasa'nın 38. maddesinin sekizinci fıkrasında sözü edilen doğrudan sözleşme yükümlülüğünün yerine getirilememesi olmayıp, kanunla getirilen ve kamu otoritesince yürütülen cebri icranın etkinliğini sağlama amacını taşımaktadır.

Bu nedenlerle kural, Anayasa'nın 38. maddesinin sekizinci fıkrasına aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

İtiraz konusu kuralın Anayasa'nın 2., 11. ve 13. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

VI- SONUÇ

9.6.1932 günlü, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 31.5.2005 günlü, 5358 sayılı Yasa ile değiştirilen 340. maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 28.2.2008 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan

Başkanvekili

Üye

Haşim KILIÇ

Osman Alifeyyaz PAKSÜT

Sacit ADALI

Üye

Üye

Üye

Fulya KANTARCIOĞLU

Ahmet AKYALÇIN

Mehmet ERTEN

Esas Sayısı : 2006/96
Karar Sayısı : 2008/65

Üye

Mustafa YILDIRIM

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Şevket APALAK

Üye

Serruh KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ